

Survey results also prove that educational reasons force our compatriots to go abroad. Reforming of higher education (structure, content, forms of learning) for Ukraine is still a challenge. A competency-based approach defines greater transparency, better awareness, orientation towards learning, applied character of syllabi, higher properties in quality ensuring, "elimination of barriers between education systems of countries, establishing preconditions for Ukraine's integration into European coordinates", possibility to involve subjective experience of an individual that covers those components of education quality that were declared and were not controlled including by state, fundamental change of all the components of education – aim, content, forms and methods of learning organization, assessment, type of pedagogical interaction.

Keywords: *emigration, immigration, international labour migration, remigration, migration politics, competency, competency-based approach, global character of curricula.*

УДК 378.011.33:338.48

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З
ТУРИЗМУ ДО АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧІЙ СФЕРІ**

А.Г.ЗАХАРІНА, старший викладач кафедри туризму та
готельного господарства Інституту здоров'я, спорту та туризму

Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

E-mail: zaharina@rambler.ru

Анотація. *До розряду невирішених проблем належать питання про професійну підготовку майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері. У дослідженні використано результати анкетного опитування 171 студентів вищих навчальних закладів України. Зазначено, що підготовка майбутніх фахівців з туризму повинна бути спрямована на оволодіння студентами професійно орієнтованими знаннями, вміннями та навичками, необхідними для здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері. Доведено актуальність і доцільність обраної проблеми дослідження.*

Ключові слова: *професійна підготовка, майбутні фахівці з туризму, анімаційна діяльність, рекреаційно-оздоровча сфера.*

Актуальність (Introduction). На необхідність пріоритетного розвитку системи неперервної туристської освіти, підвищення її ролі в модернізації туристської галузі, теоретичного обґрунтування підходів до відбору і структурування змісту туристської освіти та програмно-методичного забезпечення навчального процесу у вищих навчальних закладах різних рівнів акредитації вказує у своїх працях В.К. Федорченко, [4, с. 6].

Однією з передумов входження України до єдиного європейського та світового освітнього простору, на нашу думку, є забезпечення підготовки фахівців з туризму на рівні міжнародних вимог. Оскільки моделювання різних форм дозвілля туристів це одне із професійних завдань фахівця з анімації, то посилюється потреба у формуванні їх творчої індивідуальності з певним стилем діяльності. Вони повинні відрізнятися широким кругозором, інтелектом, міжкультурної компетентністю, терпимістю до інших культур і разом з тим бути творчою та активною особистістю для здійснення анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму стали предметом багатьох досліджень вітчизняних (С.А. Александрова, Р.С. Брик, А.В. Віндюк, Л.В. Грибова, Л.Г. Заневська, Л.В. Кнодель, А.П. Конох, Л.Г. Лук'янова, Л.В. Сакун, Л.С. Соловей, Г.О. Сорокіна, Л.М. Устименко, О.О. Фастовець, В.К. Федорченко,

Н.С. Хмілярчук, В.І. Цибух, Л.В. Чорна, В.В. Шафранський, Г.П. Щука, та ін.), так і російських (І.І. Булигіна, Т.І. Гальперіна, Ю.С. Геніуш, І.В. Зорін, В.А. Квартальнов, Ф.Н. Лавров, О.І. Сеселкін) вчених.

Незважаючи на розробку багатьох питань про професійну підготовку майбутніх фахівців з туризму, досі не приділялося достатньо уваги їх підготовці до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Вітчизняні науковці мають власний погляд на визначення туристських спеціалізацій. Так, В.К. Федорченко наголошує на необхідності виділяти дві спеціальності в системі ПТО – «Туризм» і «Готельне господарство». А сферу діяльності майбутнього фахівця туризму він пропонує розглядати за такими напрямками: функціонування туристського підприємства; надання готельних послуг; туристсько-екскурсійне обслуговування; організація транспортних подорожей; організація спеціалізованого відпочинку й розваг; екологічна діяльність [4, с. 33]. На думку Т. Власової, основу професійно-кваліфікаційної структури туризму повинні становити три спеціальності: менеджер, технолог та аніматор [1, с. 58].

У деяких дослідженнях вітчизняних і російських туризмологів, як зазначає Г.П. Щука, склалися потреби в п'ятьох основних спеціальностях: менеджер туризму – фахівець, який забезпечує розробку турів та організацію обслуговування на туристських маршрутах; економіст (фінансовий менеджер) – фахівець, який забезпечує бізнес-планування та організацію комерційної діяльності туристських підприємств і фірм; аніматор – фахівець, який забезпечує організацію діяльності в туристських групах; фахівець, який розробляє й реалізовує спеціальні рухові режими, орієнтовані на профілактику та усунення психологічних і фізичних перевантажень, соціально-культурне, етичне, екологічне й фізичне виховання осіб, які входять у туристську групу; фахівець, який вільно орієнтується в різних сферах туристської діяльності й має глибоку професійну підготовку [5, с. 65].

Одним із фактором, який ускладнює підготовку кадрів для організації анімаційної діяльності (аніматорів) в Україні, є той факт, що професії «аніматор» в Національному класифікаторі України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 №327 (зі змінами і доповненнями), немає. Тому керівники туристичного підприємства при укладанні трудової угоди з відповідним фахівцем мають вказувати наступну професійну назву роботи: 3414 – Фахівець із організації дозвілля; 3474 – Організатор культурно-дозвіллевої діяльності; 3476 – Організатор театралізованих народних свят та обрядів; 3414 – Організатор туристичної і готельної діяльності; 2483.2 – Фахівець із санаторно-курортної справи; 2419.3 – Адміністратор дозвільної системи. Але підготовка визначених фахівців не завжди враховує специфіку організації анімаційної діяльності, особливості впровадження анімаційних заходів і програм в різних видах туризму.

Зв'язок із науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано згідно плану науково-дослідної роботи Класичного приватного університету на 2013-2018 рр. з теми «Проблеми і перспективи розвитку фізичного виховання і спорту осіб різного віку» (номер державної реєстрації 013U000729) і теми «Роль творчої особистості в історії та теорії педагогіки» (номер державної реєстрації 0114U006397).

Мета (Purpose): з'ясувати особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Методи (Methods): теоретичний аналіз, контент-аналіз психолого-педагогічної літератури та літератури з туризму; анкетування студентів.

Завдання дослідження: 1. Провести аналіз психолого-педагогічної літератури та літератури з туризму, інформації з мережі Інтернет щодо стану професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері. 2. Провести анкетування студентів вищих навчальних закладів України щодо їх впевненості в ґрунтовності своїх знань та щодо складання анімаційних програм заснованих на

різних видах рухової активності.

Результати (Results). Професійна підготовка фахівців для сфери туризму, як зазначає В.К. Федорченко, включає такі компоненти: пізнавальний, функціональний, діяльнісний, особистісний. При цьому: пізнавальний компонент відображає зміст професійної підготовки фахівців сфери туризму; функціональний – професійну підготовку фахівців сфери туризму до виконання професійних функцій; діяльнісний – професійну підготовку майбутніх фахівців сфери туризму до здійснення різних видів професійної діяльності в умовах реального виробництва; особистісний – формування особистості фахівця сфери туризму, його особистісних якостей та професійної культури [4, с. 7].

Систему підготовки фахівців сфери туризму, Л.С. Соловей запропонувала її розглядати в двох аспектах: по-перше, як мережу навчальних закладів, що здійснюють підготовку туристичних кадрів і забезпечують неперервний характер туристичної освіти; по-друге, як педагогічну систему, що має певні хронологічні рамки та структурні елементи: мету, завдання, зміст, форми організації, методи навчання та ін. [3, с. 11]

Бурхливе зростання переживає сектор індустрії розваг для туристів, що вимагає велику кількість кваліфікованих аніматорів різного профілю (В.А. Квартальнов, Ф.Н. Лавров, О.І. Сеселкін).

Функції анімації, як зазначає Т.В. Дедуріна, зазначаються її сутнісними характеристиками та змістом діяльності [2, с. 41]. Внутрішньою основою анімаційної діяльності виступають психолого-педагогічні процеси, які складають структуру функцій анімації та мають яскраво виражений технолого-практичний аспект.

Різноманітність функцій туристської анімації обумовило і різноманіття видів анімаційної діяльності, різновидів анімаційних програм і заходів. Тому необхідна підготовка фахівців анімаційної діяльності. У завдання аніматора входять: анімація під час трансферів; анімація під час прийому їжі (стилізовані обіди, вечери, банкети); анімація під час екскурсій (екскурсійна анімація); спортивна анімація та анімація в дозвільно-відновлювальних центрах; анімація в активних видах туризму; музейна анімація з широким спектром можливостей; анімація при організації сімейних, корпоративних, ювілейних, святкових заходів та колективного відпочинку; культурно-історичні свята; масові театралізовані видовища; фестивалі, ярмарки, карнавали.

Майбутній фахівець з туризму до анімаційної діяльності розглядаються нами як студенти вищих навчальних закладів, що оволодівають кваліфікацією, яка дозволить їм здійснювати професійну діяльність, пов'язану з розробкою, організацією і проведенням різноманітних анімаційних заходів у закладах розміщення, відпочинку та оздоровлення з метою оздоровлення туристів, підвищення їх настрою, відновлення життєвих сил і енергії.

Ґрунтуючись на характеристиках рекреаційної діяльності, представлених вченими, можна виділити наступні основні характеристики рекреаційно-оздоровчої діяльності: вона має яскраво виражені фізіологічні, психологічні і соціальні аспекти; заснована на добровільності при виборі роду занять і міри активності; передбачає не регламентовану, а вільну творчу діяльність; формує і розвиває особу; сприяє самовираженню, самоствердженню і саморозвитку особи через вільно вибрані дії; стимулює творчу ініціативу; є сферою задоволення потреб особи; сприяє формуванню ціннісних орієнтацій; забезпечує задоволення, веселий настрій і персональне задоволення; сприяє самовихованню особи.

З метою з'ясування здійснення професійної діяльності майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері у процесі фахової підготовки нами було проведено анкетування студентів вищих навчальних закладів, у якому брало участь 171 особа. Респондентами виступили 53 студентів Запорізького національного технічного університету (ЗНТУ), 45 студентів Інституту здоров'я, спорту і туризму Класичного приватного університету м. Запоріжжя (КПУ), 33 студента Львівського державного інституту фізичної культури (ЛДІФК), 41 студент Національного університету фізичного

виховання і спорту України (НУФВСУ).

Результати відповідей на запитання «Наскільки Ви впевнені в ґрунтовності своїх знань щодо класифікацій анімаційних програм в рекреаційно-оздоровчій сфері?» показали, що із: 171 студента повністю впевнені ґрунтовності своїх знань щодо класифікацій анімаційних програм в рекреаційно-оздоровчій сфері – 32,91% студентів, частково впевнені – 27,23% опитаних, не впевнені – 28,03% студентів; важко відповісти – 11,81% опитаних. Так, повністю впевнені в ґрунтовності своїх знань щодо класифікацій анімаційних програм в рекреаційно-оздоровчій сфері 40,38% опитаних студентів ЗНТУ, 31,11% – КПУ, 33,33% – НУФВСУ, 26,82% – ЛДІФК; частково впевнені 30,76% опитаних студентів ЗНТУ, 22,22% – КПУ, 24,24% – НУФВСУ, 31,70% – ЛДІФК; не певнені 19,23% опитаних студентів ЗНТУ, 33,33% – КПУ, 30,30% – НУФВСУ, 29,26% – ЛДІФК. Важко відповісти – 9,61% опитаних студентів ЗНТУ, 13,33% – КПУ, 12,12% – НУФВСУ, 12,19% – ЛДІФК (рис.1).

Відповіді на запитання «Наскільки Ви володієте навичками складання анімаційних програм, заснованих на таких видах рухової активності, як: оздоровчий фітнес, рухові ігри, рекреаційні ігри, спортивні ігри, заняття силової спрямованості, аквааеробіка?» розподілилися наступним чином: із 171 студентів повністю володіють навичками складання анімаційних програм,

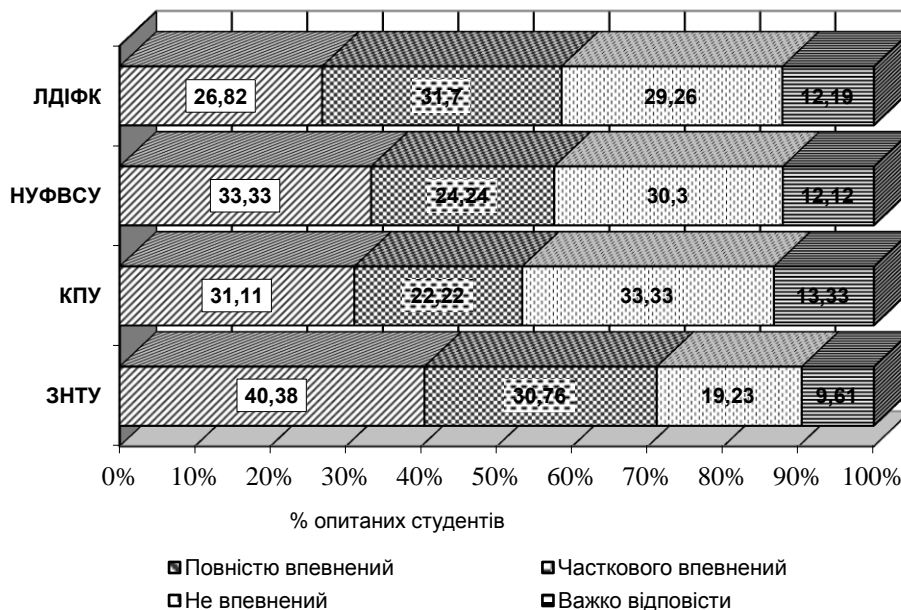

Рис. 1. Результати відповідей студентів про їх впевненість в ґрунтовності своїх знань щодо класифікацій анімаційних програм в рекреаційно-оздоровчій сфері (%)

заснованих таких видах рухової активності, як: оздоровчий фітнес, спортивні ігри, заняття силової спрямованості, аквааеробіка – 36,91% опитаних; частково володіють навичками складання – 27,28% студентів; не володіють навичками складання анімаційних програм – 22,23% студентів; було важко відповісти – 13,46% студентам (рис. 2).

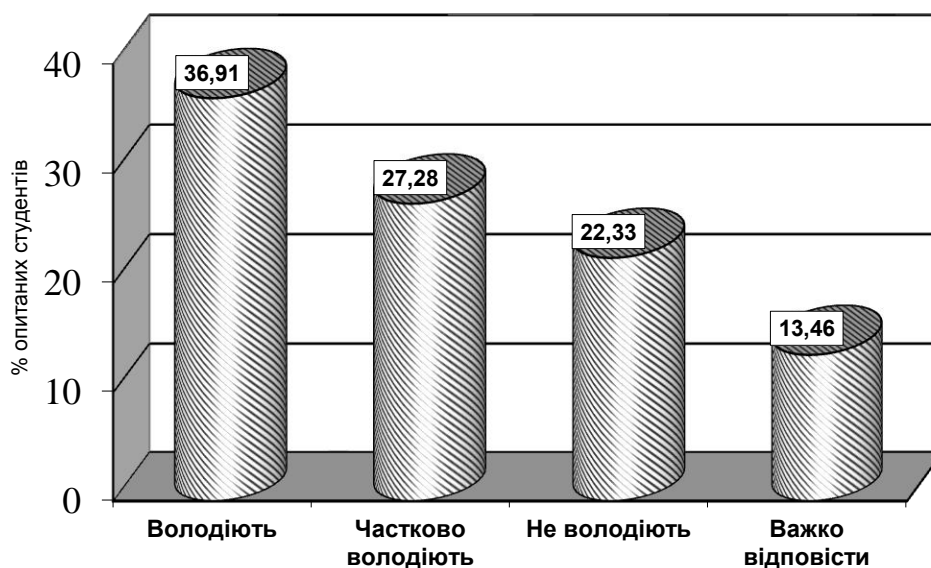

Рис. 2. Результати відповідей студентів, опитаних про володіння навичками складання анімаційних програм, заснованих на таких видах рухової активності, як: оздоровчий фітнес, рухові, рекреаційні, спортивні ігри, заняття силової спрямованості, аквааеробіка (%)

Як ми бачимо, в кожному вищому навчальному закладі відповіді студентів різняться. Тільки відсоток студентів у всіх вищих навчальних закладах, які вміють складати анімаційні програми засновані на таких видах рухової активності, як оздоровчий фітнес та спортивні ігри найвищий.

Висновки і перспективи (Discussion). Таким чином, особливості професійної підготовки майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері полягають у підготовці студента, який повинен володіти знаннями та навичками складання анімаційних програм заснованих на таких видах рухової активності, як: оздоровчий фітнес, рухові, рекреаційні, спортивні ігри, заняття силової спрямованості, аквааеробіка з метою оздоровлення туристів, підвищення їх настрою, відновлення життєвих сил і енергії. Перспектива подальших досліджень полягає у розробці педагогічних умов, які дозволять здійснювати ефективну професійну підготовку майбутніх фахівців з туризму до анімаційної діяльності в рекреаційно-оздоровчій сфері.

Список використаної літератури

1. Власова Т. И. Система туристического образования в России: состояние и перспективы / Т. И. Власова // Вестник Национальной академии туризма. – 2009. – №4. – С. 55 – 58.
2. Дедурина Т.В. Познавательный аспект туристской анимации // Развитие познавательной активности и самостоятельности студентов в образовательном процессе (на основе профессиональных компетенций) / Т.В. Дедурина //: Сб. науч. ст. Вып.3 / Под общ. ред. А.Г.Казаковой. – М.: МГУКИ, 2008. – С. 40-44.
3. Соловей Л.С. Становлення вітчизняної системи підготовки майбутніх фахівців сфери туризму (друга половина ХХ ст.) – автореф.. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки / Л.С. Соловей – Інститут вищої освіти НАПН України, К., 2011. –23 с.
4. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Федорченко Володимир Кирилович. – К., 2005. – 872 с.

5. Щука Г. П. Система професійної освіти у сфері туризму в Російській Федерації, Україні та Республіці Білорусь : монографія / Г. П. Щука. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 264 с.

References

1. Vlasova, T.I. (2009) Sistema turisticheskogo obrazovaniya v Rossii_ sostoyanie i perspektivi [Tourism education system in Russia: state and prospects] Vestnik Nacionalnoi akademii turizma, 4, 55 – 58.
2. Dedurina, T.V. (2008) Poznavatel'nyy aspekt turistskoi animacii [Cognitive aspect of the tourist animations] Sb. nauch. st. Vip.3. – M. MGUKI, 40-44.
3. Solovei, L.S. (2011) Stanovlennyya vitchiznyanoi sistemi pidgotovki maibutnih fahivciv sferi turizmu druga polovina XX st. [The formation of the national system of training future professionals of tourism (second half of the twentieth century)], Institut vischoї osviti NAPN Ukraїni Kyiv, 23.
4. Fedorchenko, V. K. (2005) Teoretichni ta metodichni zasadi pidgotovki fahivciv dlya sferi turizmu [Theoretical and methodological foundations of training for tourism] Kyiv, 872.
5. Schuka, G. P. (2013) Sistema profesiinoї osviti u sferi turizmu v Rosiiskii Federacii Ukraїni ta Respublici Bilorus [The system of vocational training in the tourism sector in the Russian Federation, Ukraine and Belarus]. Lugansk Vid vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 264.

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМУ К АНИМАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕКРЕАЦИОННО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ СФЕРЕ

А.С.Захарина

Аннотация. К разряду нерешенных проблем относятся вопросы о профессиональной подготовке будущих специалистов по туризму к анимационной деятельности в рекреационно-оздоровительной сфере. В исследовании использованы результаты анкетного опроса 171 студентов высших учебных заведений Украины. Отмечено, что подготовка будущих специалистов по туризму должна быть направлена на овладение студентами профессионально ориентированными знаниями, умениями и навыками, необходимыми для осуществления анимационной деятельности в рекреационно-оздоровительной сфере. Доказана актуальность и целесообразность выбранной проблемы исследования.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие специалисты по туризму, анимационная деятельность, рекреационно-оздоровительная сфера.

PARTICULARITIES OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TOURISM SPECIALISTS FOR THE ANIMATION ACTIVITY IN THE RECREATIONAL AND HEALTH SPHERE

A.H.Zakharina

Abstract. The issue of training for future tourism specialists to the animation activity in the recreational and health sphere is among the unsolved problems. The study used the results of a questionnaire survey of 171 students of higher educational establishments of Ukraine. It was noted that the training of future tourism specialists should be focused on mastering of professionally oriented knowledge, expertise and skills, which are necessary for implementation of animation activity in recreational and health sphere. The topicality and practicality of the chosen research issue has been proved.

Keywords: professional training, future tourism specialists, animation activity, recreational and health sphere.